

Bæredygtigt Fiskeri

J.nr. 2021-735

Ref. ELIBA/MIKSTA

Den 26. september 2022

Notat om høring over udkast til *Strategi for en bæredygtig akvakultursektor 2021-2027*

Udkast til *Strategi for en bæredygtig akvakultursektor 2021-2027* har været i offentlig høring i perioden 8. juli-15. august 2022. Nedenfor gengives høringssvarene. Bemærkninger til høringssvarene er givet til slut i notatet.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har modtaget 13 høringssvar fra følgende:

- AquaCircle
- Bæredygtig Kystkultur
- Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Akvakultur
- Dansk Miljøteknologi
- Danske Ørredsøer
- Dyrenes Beskyttelse
- Forbrugerrådet Tænk
- Foreningen Netværk for Økologisk Akvakultur
- Havhøst
- Landdistrikternes Fællesråd
- Skagen Salmon
- Økologisk Landsforening

AquaCircle bemærker ad pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, at man bifalder princippet i strategien om, at 'alt skal på land', da særligt de mere avancerede recirkulerende anlæg giver gode muligheder for at begrænse og genanvende næringsstofudledning. AquaCircle tilføjer, at der findes tekniske muligheder for at begrænse udledning fra såkaldte lukkede havbrug, hvilket der er erfaring med i Norge. Ad pejlemærke 2, lavtrofisk akvakultur, bemærkes bl.a., at der er behov for lettere adgang til de kystnære områder, hvor vandrensningsteknologier anvendt i recirkuleringsanlæg (kaldet RAS) kan kombineres med andre produktionsformer, f.eks. muslingeopdræt, og dermed, ifølge AquaCircle sikre en mere komplet vandrensning inden udløb til recipienten. Ad pejlemærke 3, økologisk akvakultur, anføres, at de miljømæssige prioriteringer bør vægtes højere i økologisk fiskeopdræt, hvorfor det er nødvendigt med en

ændring i EU's regelsæt for økologisk akvakultur, så recirkuleret opdræt kan anerkendes som økologisk. Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, finder organisationen det vigtigt og rigtigt fortsat at prioritere teknologisk udvikling, som kan medvirke til, at Danmark kan bibeholde den globale førsteplads som teknologiproducent. Andre vigtige udviklingsindsatser er ifølge AquaCircle dokumentation af fiskenes velfærd under vækst i opdrætsanlæg, og reduktion af klimapåvirkning fra energiforbruget i RAS-anlæg og foderforbrug. Organisationen anslår, at eksportværdien af dansk teknologi til akvakultur udgør 5-6 mia. kr. årligt. Ad pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, finder organisationen det beklageligt, at det alene er primærproducenter, som kan etablere en støtteberettiget producentorganisation under EHFAF-programmet, da producenter af akvakulturteknologi bidrager med en væsentlig større eksportværdi end produktionen af fisk udgør. Endelig bemærkes ad pejlemærke 6, uddannelse og kvalificeret arbejdskraft, at der bør oprettes et uddannelsesforløb målrettet RAS-anlæg og et nationalt test- og uddannelsescenter til udvikling og verificering af anvendt teknologi.

Bæredygtig Kystkultur fremhæver, at SWOT-analysen i mindre grad har fokus på de mange svagheder og trusler, hvor især konflikten i forhold til kystkommunernes turisme- og planlægningsmæssige interesser bør vægtes højere i strategien. Man bemærker, at af hensyn til opfyldelse af vandplanerne bør udledninger fra traditionelle dambrug til vandløb reduceres yderligere, hvilket bør afspejles i strategien. Videre siges, at generelt bør havplanlægningen sikre, at de mest egnede havområder udpeges til en trinvis udbygning af akvakulturproduktion af høj kvalitetsprodukter til konsum. I det strategiske mål bør fortsat udvikling af landbaseret teknologi prioriteres og trinvis udfasning af havbrug medtages.

Ad pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, bemærkes, at der skal sættes langt flere midler af til fiskeopdræt i landbaserede saltvandsdambrug og at disse prioriteres højere end ferskvandsdambrug. Ad pejlemærke 2, lavtrofisk akvakultur, anbefales, at strategien bør sikre, at det store potentiale udnyttes til produktion af tang og muslinger til konsum med maksimalt hensyn til miljøet. Dyrkning af tang til konsum i højere grad skal understøttes og udvikles. Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, bemærkes, at staten bør afsætte betydelige midler, men at branchen skal levere konkrete resultater. Ad pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, bemærkes, at staten bør støtte udnyttelse af det miljømæssige potentiale i produktudvikling og ændre forbrugeradfærden til at købe fisk og skaldyr med mere klima-venlige produktionsmetoder.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) og Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF) bemærker i et fælles hørings svar, at strategien er stærk vækstpræget, og at man overordnet set ikke kan være uenig i det strategiske bæredygtigheds mål, som dog indebærer nogle betydelige problematikker. Anvendelse af renseteknologi giver mulighed for en øget produktion af fisk, som dog vil øge klimabelastningen. Der er ikke råderum for øgede næringsstofudledninger eller klimabelastninger, hvorfor der må satses på lavtrofisk akvakultur frem for produktion af rovfisk. Man foreslår også en udfasning af havbrug og eventuelt anvendelse af det miljømæssige råderum herfra til anden akvakulturproduktion. Satsning på

teknologi og landbaseret fiskeopdræt i lukkede RAS-anlæg vil også øge teknologiekporten og dermed indtjening til landet. DN og DSF efterspørger også løsninger, hvor CO₂-aftrykket minimeres.

Videre bemærkes om produktion af muslinger og tang, at Muslinge- og Østerspolitikken fra 2019 har et mål om at den danske muslingeproduktion (både fiskeri og opdræt) samlet skal have en mindre miljøpåvirkning. Der opfordres til, at strategien forholder sig til dette mål således, at velforvaltet og velplaceret akvakultur af muslinger afløser det skadelige muslingeskrab. Ydermere har lavtrofisk akvakultur potentiale til at lede til en udvikling, der beslaglægger større arealer ved kystområderne. DN og DSF opfordrer derfor til, at tilladelser til tang- og muslingekulturer skal ske efter ensartede regler for vurdering af sådanne anlægs effekt enkeltvis og kumulativt, og at udlæg sker efter en samlet statslig planlægning i kystvandene samt med klageadgang (som for havbrug).

Dansk Akvakultur (DA) kan ikke støtte det nuværende udkast af akvakulturstrategien og begrundet det med, at akvakulturerhvervet på flere områder ikke er taget med på råd i udarbejdelsen af akvakulturstrategien. Organisationen anfører, at strategien ikke forholder sig til de kritiske barrierer for bæredygtig vækst, som foreningen ved flere lejligheder har forelagt og drøftet med både Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Desuden påpeges, at indledningen er mangelfuld, tegner et unuanceret og misvisende billede af den hidtidige udvikling, udelader faktuelle forhold og inddrager ikke centrale anbefalinger og prioriteringer fra EU-Kommissionen og Rådet. Det strategiske mål er ifølge DA upræcist og ikke-målbart, og fokuserer ensidigt på miljødimensionen af bæredygtighed. Der savnes en model for, hvordan ministeriet agter at følge op på strategien. Endelig overvurderes i indsatserne, ifølge DA, effekten af den økonomiske støtte fra EHFAF-programmet og undervurderer nødvendigheden af ændrede rammevilkår.

DA finder på den baggrund, at udkastet fremstår uden kontekst, at det ikke forholder sig til erhvervets reelle udfordringer, at det ikke sikrer erhvervet mulighed for 'langsigtede rammer gennem planlægning af lovgivning, som forudsat i udkast til Hav-, Fiskeri- og Akvakulturprogrammet 2021-2027, og at det ikke leverer konkrete løsninger på, hvordan dansk akvakultur skal nå EU-Kommissionens og Rådets prioriterede mål om, at sektoren skal være bæredygtig, modstandsdygtig og konkurrencedygtig (jf. hhv. *Europa-Kommissionens strategiske retningslinjer for en mere bæredygtig og konkurrencedygtig akvakultur i EU i perioden 2021-2030* hhv. *Rådets konklusioner om EU's nye strategiske retningslinjer for akvakultur*).

DA efterspørger en udvidelse af afsættet for akvakulturstrategien, så det er tydeligt, at baggrunden, som det, ifølge DA, også nævnes i EU's Farm-to-Fork-strategi og Green Deal, er et ønske om en omstilling af den danske fødevarerproduktion mod større produktion af sunde fødevarer med en højere miljø- og klimaeffektivitet, og at en vækst i akvakultur bør være central i denne omstilling. Man efterlyser, at der udarbejdes en mere direkte SWOT-analyse af akvakultursektoren, idet den anvendte SWOT-analyse er over 2 år gammel, udelader de

vigtigste forhold, og dermed ikke giver et retvisende øjebliksbillede af sektoren. I høringssvaret gengives herefter foreningens egen analyse af primærproduktionen. DA finder det herunder kritisabelt, at der i den politiske aftale om EHFAF 2021-2023 kun er afsat ca. 6 pct. af det samlede beløb til akvakultur.

Videre kritiserer DA bl.a., at der mangler en analyse af den økonomiske udvikling i den danske akvakultursektor, hvor faktorer som rentabilitet af forskellige anlægstyper og udbytte af støtte til sektoren indgår. Beskrivelsen af sektoren findes misvisende, særligt udviklingen i produktionen, idet der i strategien er taget udgangspunkt i 2012, hvor produktionen ifølge DA var særlig lav, frem for i 2005. DA kritiserer også, at en række beskrivelser af sektoren er udeladt, og at der helt er udeladt beskrivelse af fodervirksomheder, udstyrsleverandører m.fl. DA når derfor frem til, at det er svært at forstå, hvordan ministeriet kan foreslå en strategi, hvor målet er at 'fortsætte den bæredygtige vækst i produktionen', og hvor det væsentligste konkrete understøttende initiativ er fortsat investeringstilskud til miljøvenlige landbaserede landanlæg.

I forhold til beskrivelsen af miljøforhold kritiseres, at der alene ses snævert på udledninger fra akvakultursektoren og ikke på fødevarerproduktion i bred forstand. Dette vil ifølge DA vise, at akvakultursektoren allerede i dag har mindre udledninger af næringsstoffer og klimagasser end de fleste andre animalske fødevarerproduktioner, og at en omlægning af produktion fra andre sektorer til fordel for akvakultur samlet set vil give en mere grøn (miljø- og klimaeffektiv) omstilling af den danske fødevarerproduktion.

DA opfordrer videre til, at centrale anbefalinger i *Europa-Kommissionens strategiske retningslinjer for en mere bæredygtig og konkurrencedygtig akvakultur i EU i perioden 2021-2030* om den lovgivningsmæssige og administrative ramme behandles i strategien, herunder at der vedtages én enkel national retsakt om akvakultur og at der etableres én national akvakulturenhed med alle relevante myndigheder.

Det strategiske mål kritiseres for at være defensivt, fordi der satses på at gøre en grøn sektor mere grøn og mangler et kvantitativt og målbart mål. Organisationen anbefaler et mål om at øge produktionen til 100.000 tons, hvoraf de 12.000 tons er økologiske og at der i 2023 opstilles kvantitative branchemål for udledning af næringsstoffer og klimagasser pr. produceret enhed og for rentabiliteten i sektoren. Videre ønskes et bedre datagrundlag for at kunne monitorere målene. Endelig ønskes mål for ændring af sektorens rammevilkår.

Om indsatserne bemærker DA, at den politiske bias for landbaserede og imod marint fiskeopdræt er en alvorlig trussel for sektoren, fordi den skævvrider en bæredygtig udvikling og er i modstrid med EU-Kommissionens anbefalinger.

Ad pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, bemærker DA, at tilskuddet i EHFAF-programmet på i alt 48 mio. kr. skal suppleres med ændrede rammevilkår, hvilket er en kritisk forudsætning. Afsnittet mangler ifølge DA at adressere 1) forskellene mellem ferskvands- og

saltvands RAS-anlæg for så vidt angår teknisk kompleksitet, miljøeffektivitet og økonomi, 2) at der i vandområdeplanerne skal allokeres mere kvælstof og forfor til vækst i akvakultur, 3) at der i havplanen skal tildeles mere plads til etablering af nye anlæg, 4) at planloven skal justeres for at styrke mulighederne for etablering af nye anlæg og ombygning af eksisterende anlæg, 5) at dambrugsbekendtgørelsen skal revideres (særligt BAT-standardkrav og krav om overgang til emissionsbaseret regulering og evt. overgang til 'listegodkendelse'), 6) at fiskegødning skal reguleres som gødning og ikke som spildevandsslam, 7) at øget social accept skal fremmes med EU-Kommissionens kampagne og at Danmark skal bidrage aktivt til kampagnen, 8) at regeringens afslag på erhvervets anmodning om krisestøtte til stigende priser på foder og el bør fremgå af strategien, og at det kan påvirke branchens konkurrenceevne negativt, 9) at der gennemføres en analyse af rentabiliteten i RAS-anlæg, 10) at en massiv forskningsindsats om fiskesygdomme og for høj dødelighed er nødvendig, 11) at IHN-virus truer udviklingen i landbaseret fiskeopdræt, hvorfor der EHFAF-programmet bør støtte en tilbagevenden til IHN-fri status, 12) at ordningen med opkøb af dambrug med offentlige midler revurderes, da den er i strid med mål om vækst, og 13) at forvaltningen af HELCOMs reduktionsmål for næringsstoffer revurderes, da det er dybt problematisk.

Ad pejlemærke 2, lavtrofisk akvakultur, foreslår DA, at et nyt forslag til en forvaltningsmodel af skaldyrsopdræt fremrykkes til 1. halvår 2023, herunder at potentialet i at anvende muslingeopdræt til naturgenopretning nævnes. Ad pejlemærke 3, økologisk akvakultur, påpeges, at den primære barriere for vækst er BAT-standardkravene i dambrugsbekendtgørelsen og det anbefales, sammen med en række andre interessenter, at der indføres en støtteordning til omlægning til økologisk akvakultur. Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, foreslår DA, at emnelisten suppleres med 1) forebyggelse og behandling af fiskesygdomme, 2) cirkulære økonomier (kvælstof, fosfor, gødning m.v.), 3) økonomiske analyser (beskæftigelse, rentabilitet, forvaltningsmodeller m.v.) og 4) udvikling af mere effektive vacciner. Ad pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, bemærkes, at det overvejes, om foreningen skal ansøge om at blive anerkendt som producentorganisation. Ad pejlemærke 6, uddannelse og kvalificeret arbejdskraft, støttes forslaget om en analyse af behovene og muligheder for et specialiseret uddannelsesstilbud og det foreslås, at der tilføjes en tidsfrist for analysen. Endelig ønsker DA tilføjet et nyt pejlemærke om udvikling af marin akvakultur, herunder brug af multi-trofisk akvakultur (havbrug og muslingeopdræt).

Afslutningsvist gentager DA en tidligere anbefaling om, at der gennemføres en analyse af fordele og ulemper ved brug af 'finansielle instrumenter' i EHFAF-programmet og at denne fremgår af strategien. Videre påpeges, at det er helt afgørende, at der etableres en procedure for, hvordan der skal følges op på strategien, f.eks. ved at nedsætte et Akvakulturudvalg med repræsentanter for ministerier, erhverv og relevante organisationer, som sikrer fremdrift og kan foreslå korrigerende tiltag.

DA slutter af med at anmode om, at der udarbejdes et nyt udkast til strategi, og at der gennemføres en ny høring.

Dansk Miljøteknologi understreger, at udfordringen med lokal accept, der nævnes i SWOT-analysen, kun gælder for dele af akvakultursektoren og bemærker, at de ser muligheder for vækst inden for beskæftigelse og eksport ved anvendelse af ny teknologi. Der opfordres til, at der i vandområdeplanerne afsættes de nødvendige N-kvoter til nye akvakulturanlæg, geografisk placeret, så målet om god økologisk tilstand i vandområderne opnås, og at dette skal indgå i det strategiske mål for akvakultursektoren.

Ad pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, bemærkes, at Danmark har en førende rolle inden for recirkuleringsteknologi og at der er behov for at understøtte udvikling og anvendelse også af energieffektive teknologier. Ad pejlemærke 3, økologisk akvakultur, bemærkes, at man støtter op om arbejdet for at ændre EU-reglerne for økologisk akvakultur. Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, sættes der spørgsmålstegn ved, om der er afsat tilstrækkelige midler til området, hvorfor der opfordres til, at akvakulturområdet prioriteres særskilt i forbindelse med kommende strategier og handlingsplaner for GUDP og MUDP. Ad pejlemærke 6, uddannelse og kvalificeret arbejdskraft, er Dansk Miljøteknologi tilfreds med, at gennemføres en analyse af behovet og mulighederne for et specialiseret erhvervsuddannelses tilbud.

Danske Ørredsøer bemærker, at akvakulturstrategien ville kunne styrkes, hvis en bevarelse og fortsat udvikling af de traditionelle ferskvandsdambrug, der er hovedleverandør af fisk af tilstrækkelig god kvalitet til Put & Take-søer, indskrives i det strategiske mål, så nedgangen i dette segment standses. Foreningen nævner tillige 8 konkrete forslag til indsatsområder, som bør prioriteres i EHFAF-programmet 2021-2027: Information- og afsætningsfremme, socioøkonomiske analyser af Put & Take-erhvervet, afværge af skadevoldende vildt, støtte til førstegangskøbere af akvakulturanlæg, produktudvikling, forebyggelse af fiskesygdomme, analyse og forbedring af driftsøkonomi og uddannelse.

Ad pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, bemærkes, at man ikke mener, at det er korrekt, når der i beskrivelsen lægges op til, at recirkulerings- og renseteknologier er vejen til en større produktion med en mindre udledning af N og P /kg fisk og en mindre klimabelastning. Der mangler at blive nævnt en række ulemper ved disse anlæg, herunder højere forbrug af medicin, kemikalier, energi, dårligere kvalitet af fiskene og dårlige driftsresultater. Ligeledes fremstilles traditionelle dambrug forsimplet og tenderende til ikke-korrekt. Ad pejlemærke 3, økologisk akvakultur, bakkes der op om fokus på fortsat udvikling af og omlægning til økologisk akvakultur, herunder også af traditionelle dambrug. Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, foreslår Danske Ørredsøer, at der tilføjes tre emner: 1) sygdomsforebyggelse og behandling, 2) økologisk akvakultur produktion og afsætning (fisk, muslinger, tang mv.), 3) driftsøkonomi for de forskellige anlægs- og produktionstyper (herunder økologi). Ad pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, bemærkes, at der også bør beskrives andre muligheder for støtte end kun for anerkendte producentorganisationer. Ad pejlemærke 6, uddannelse og kvalificeret arbejdskraft, foreslås,

at uddannelse og kvalificeret arbejdskraft med særlig viden om drift af Put & Take bør indskrives.

Danske Ørredsøer bemærker afslutningsvist, at det nuværende udkast til akvakulturstrategien findes at udgøre et meget groft udkast, hvis man sammenligner med den hidtidige strategi for 2014-2020. Foreningen forventer, at akvakulturstrategien bliver revideret for igen at blive sendt i ny offentlig høring.

Dyrenes Beskyttelse anfører indledningsvist, at man er stærkt bekymret for, at strategien er fastlagt uden kendskab til, hvad omstilling til anvendelse af recirkulerede anlæg vil betyde for fiskenes velfærd, og at omstillingen ikke må ske på bekostning af fiskenes velfærd. Foreningen finder derfor, at strategien varsler dårligere dyrevelfærd frem for bedre dyrevelfærd. Generelt henstiller foreningen til, at akvakulturstrategien indeholder konkrete handlinger for bedre dyrevelfærd i akvakultur. Man anbefaler derfor, at dyrevelfærd får sit eget pejlemærke, og at der i strategien slås fast, at der skal indføres et velfærdstilsyn i akvakultur.

Ad pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, bemærker Dyrenes Beskyttelse, at fisk er sansende væsner, der følger smerte og stress, at fisk har ret til et liv, der også indeholder positive oplevelser, og udviklingen mod en mere intensiv produktion er bekymrende for fisks velfærd. Strategien peger i den forkerte retning og foreningen ser heller, at udviklingen af fiskeopdræt går i retning af mere naturnær, ekstensiv produktion med højere dyrevelfærd, hvor dyrevelfærd kommer til at indgå som et konkurrenceparameter. Dertil anføres, at det er uacceptabelt at fortsætte og intensivere produktion af fisk uden et statsligt tilsyn med fiskevelfærd og at akvakulturstrategien bør være stedet, hvor der fastsættes en målsætning om etablering af et tilsyn.

Ad pejlemærke 2, lavtrofisk akvakultur, bifaldes strategiens fokus på dette emne, dog efterspørges konkrete målsætninger og virkemidler for området. Videre bemærkes, at der bør bruges et forsigtighedsprincip i produktionen af muslinger, da det ikke kan afvises, at muslinger kan føle smerte og har en form for bevidsthed.

Ad pejlemærke 3, økologisk akvakultur, bemærkes, at der savnes konkrete mål og virkemidler. Foreningen tager afstand fra, at der skal lempes på EU's økologiregler, da det blot vil fremme intensiv produktion i recirkulerede anlæg, muligvis på bekostning af fiskenes velfærd. Man så hellere et større fokus på dyrenes oprindelige habitat. Grundlæggende mener foreningen, at økologisk akvakultur er bedre for fiskenes velfærd, hvorfor der bør være et konkret mål om, at en øget andel af den danske produktion af fisk skal være økologisk. Foreningen støtter derfor også, at økologisk produktion fremmes ved at yde økonomisk støtte til omlægning til økologi og ved at effektivitetskravene i forhold til udledning af næringsstoffer ("BAT-kravene") lempes og tilpasses økologi.

Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, støttes fokus på dyrevelfærdsområdet, herunder videreudvikling af velfærdsindikatorer for fisk. Dette må dog ikke blive en

undskyldning for at vente med at starte et velfærdstilsyn op. Der savnes ligeledes konkrete initiativer til, hvordan Danmark når frem til at beskrive god praksis for fisks velfærd eller indikatorer herfor. Generelt ønskes mere handling på området hurtigst muligt.

Ad pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, bemærkes, at forbrugerne skal kunne træffe et oplyst valg om god dyrevelfærd og at der derfor skal der være mulighed for at træffe et økologisk valg. Generelt bør man se mere på mulighederne for ekstensiv produktion med langt mere plads, mindre tæthed af fisk og flere naturlige elementer.

Ad pejlemærke 6, uddannelse og kvalificeret arbejdskraft, bemærkes, at mere uddannelse af både personer, der er involveret i drift af akvakultur, og personer der udfører tilsyn med at dyrevelfærden overholdes, er et kardinalpunkt for fisks velfærd.

Forbrugerrådet TÆNK opfordrer til, at der i akvakulturstrategien indskrives virkemidler eller målsætninger til at styrke forbrugerinformationen om både lavtrofiske fødevarer, samt forbrugerkendskabet til økologisk akvakultur.

Ad pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, opfordres til, at aspekter som fiskevelfærd og klimabelastning bør tages med i betragtningen af bæredygtighed, da produktionen af fisk ikke må have en negativ effekt på hverken fiskevelfærd eller klimabelastning. Forbrugerrådet Tænk støtter, at der etableres et velfærdstilsyn for fisk for at styrke forbrugernes tillid til produkterne. Ad pejlemærke 2, lavtrofisk akvakultur, bemærkes, at der bør sættes fokus på at udbrede kendskabet hos forbrugere til lavtrofiske fødevarer. Ad pejlemærke 3, økologisk akvakultur, bifaldes et separat pejlemærke herom. Der opfordres til at medtage klare og ambitiøse mål for den økologisk produktion af akvakultur, da det skal være mere tilgængeligt for forbrugeren at kunne træffe et økologisk valg i købet af akvakulturprodukter. Udbuddet af økologiske produkter fra akvakultur imødekommer i dag ikke efterspørgslen. Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, støttes de fire forskningsområder og det bemærkes, at der særligt bør arbejdes videre på at sætte nogle indikatorenmål for dyrevelfærden for fisk, hvilket kan hjælpe forbrugeren i valget af akvakulturprodukter. Derudover anbefales, at der sættes fokus på, at fiskefoder bliver produceret med lavere indhold af problemkemiske stoffer for at sikre et godt havmiljø og sundhed. Ad pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, opfordres stærkt til, at der indskrives virkemidler eller målsætninger til at styrke forbrugerinformationen om akvakulturprodukter. Dernæst nævnes, at forbrugerinformation og forbrugertillid er vigtig for at kunne afsætte akvakulturprodukter, da det for nogle forbruger kan virke unaturligt at opdrætte fisk på land.

Foreningen Netværk for Økologisk Akvakultur opfordrer til, at der i strategien gives plads til udvikling i en flerhed af produktionsformer, ikke kun på recirkulerede, landbaserede anlæg. Der opfordres til, at økologisk produktion indskrives i det strategiske mål.

Der kvitteres for, at økologisk akvakultur har fået sit eget pejlemærke, dog findes beskrivelsen heraf er mangelfuld og den når ikke omkring relevante effekter af økologisk akvakultur.

Foreningen finder, at recirkulerede, landbaserede anlæg i ringe grad aldrig vil kunne blive økologiske, da de bryder med flere af økologiens fire grundprincipper, hvorfor man ikke er enige i indsatsen om at ændre EU-reglerne for økologisk akvakultur. Det bemærkes også, at recirkulerede anlæg har en lang række udfordringer med miljø- og klimabelastning, sygdomsforebyggelse, forbrug af medicin og kemikalier, kvalitet og økonomisk bæredygtighed.

Foreningen anbefaler, at vækst i økologisk produktion fremmes med økonomisk støtte til omlægningstjek og omlægningsstøtte til de små endnu eksisterende traditionelle ferskvandsdambrug. Hermed vurderes det, at op imod 100 ferskvandsdambrug vil kunne omlægges med en samlet økologisk produktion på 10.000-12.000 tons pr. år. Der savnes også andre muligheder for støtte til produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation end de muligheder, som anerkendte producentorganisationer vil få i EHFAF-programmet.

Ad pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, foreslås følgende emner tilføjet: økologisk akvakulturproduktion, markedsføring og afsætning (fisk, muslinger, tang mv.), sygdomsforebyggelse og behandling, og driftsøkonomi for de forskellige anlægs- og produktionstyper (herunder økologi). Ad pejlemærke 6, uddannelse og kvalificeret arbejdskraft, bemærkes særlig viden om økologisk akvakultur gerne ses indskrevet.

Afslutningsvist bemærkes, at det nuværende udkast til akvakulturstrategien findes at udgøre et noget mangelfuldt udkast, hvis man sammenligner med den hidtidige strategi for 2014-2020. Foreningen forventer, at den endelige udgave af akvakulturstrategien bliver væsentligt mere omfangsrig og foreslår endnu en høringsrunde.

Havhøst bemærker til pejlemærke 2, lavtrofisk akvakultur, at der bør skabes incitamenter for dyrkning af lavtrofisk akvakultur i mindre skala end de nuværende anlæg på op til 750 x 750 meter med henblik på at reducere potentielle negative miljøpåvirkninger, og at man bør fremme og understøtte dyrkning efter økologiske principper. Ad pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, bemærkes, at der bør gives mulighed til andre end godkendte producentorganisationer for at søge midler til produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation.

Landdistrikternes Fællesråd mener overordnet set, at akvakulturstrategien indeholder flere gode elementer, men tilføjer, at der er brug for at se på rammevilkårene for akvakultursektoren. Foreningen bemærker især, at det er vanskeligt at skaffe kvalificeret arbejdskraft, og at der er manglende uddannelsesmuligheder inden for akvakulturproduktion, hvilket der i højere grad bør tages højde for i strategien. Man ser også gerne en ændring af planloven, så der gives bedre muligheder for at etablere nye eller ombygge eksisterende akvakulturanlæg i landdistrikterne. Det bemærkes tillige, at produktion i recirkulerede anlæg i dag ikke er økonomisk bæredygtig sammenlignet med f.eks. havbrug og traditionelle dambrug, og at udvikling koster penge. Endelig mener man, at havbrug (placeret korrekt) bør medtages i strategien, som kan understøtte en grøn omstilling af fødevarerproduktionen.

Endelig bakkes der op om høringssvaret og de specifikke anbefalinger, som Dansk Akvakultur har fremsendt.

Skagen Salmon hilser udkastet til strategi meget velkommen. Med sine erfaringer foreslår virksomheden 3 væsentlige indsatsområder, som skal styrkes via demonstrationsmuligheder, udviklingsstøtte og samarbejde mellem forskningsmiljø, leverandører og producenter: Uddannelse af kvalificerede medarbejdere, udvikling af energibesparende teknologier til RAS-anlæg, samt udviklingen af en laksestamme, der er særligt velegnet til opdræt i RAS-anlæg. Virksomheden foreslår, at der i vandområdeplanerne for 2021-2027 afsættes op til 4 kvoter af op til 30 tons total N-udledning pr. kvote på robuste lokaliteter, som vil muliggøre etablering af nye produktionsanlæg. Råderummet for disse kvoter kan eksempelvis komme fra ophørte havbrugsproduktioner, ældre dambrug, uudnyttede N-kvoter i vandområdeplanerne for 2015-2021 og frigivne mængder fra øvrige tiltag i det samlede N-regnskab.

Økologisk Landsforening bemærker indledningsvist, at efterspørgslen efter økologiske akvakulturprodukter er stigende, hvilket strategien bør afspejle og understøtte et større udbud. Det udtrykkes glæde over, at økologi har fået sit eget pejlemærke, men det findes begrænset, hvad der reelt ligger af udviklingsstøtte og konkrete initiativer til at udvikle økologien. Ifølge Økologisk Landsforening er det gennemgående fokus i det nuværende udkast til akvakulturstrategi at øge effektiviteten i sektoren og ad den vej nedbringe udledningen af næringsstoffer, men man savner, at der skelnes mellem konventionel og økologisk produktion. Det bemærkes, at akvakultur også er dyrevelfærd, forbrug af antibiotika, sundhed for både dyrene og mennesker, respekt for miljøet til havs og på land og udledning af CO₂. Akvakultur bør med andre ord opgøres i mere end antal ton kvælstof eller fosfor pr. ton fisk. Foreningen mener, at man med forslaget til den nye strategi misser en stor mulighed for at bidrage til en større økologisk produktion i Danmark.

Konkret foreslås, at økologi indskrives i det nuværende strategiske mål for dansk akvakultur. Derudover foreslås, at der i afsættet for akvakulturstrategien bliver indskrevet, at akvakulturstrategien tager afsæt i målet om en fordobling af den økologiske produktion fra aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug samt i målsætningen i EU's Farm-to-Fork-strategi om at opnå 25% økologisk fødevarerproduktion inden 2030. For at fremme den økologiske produktion foreslås det, at der ydes økonomisk støtte til omlægningstjek og omlægning til økologisk produktion. Foreningen kan ikke støtte indsatsen om, at EU's økologiregler skal ændres, så det i højere grad bliver muligt at anvende recirkuleringsteknologi. Foreningen ønsker særligt et fokus rettet mod de muligheder, der aktuelt findes for at omlægge de mindre traditionelle ferskvandsdambrug til økologisk drift, herunder ændring af BAT-kravene i dambrugsbekendtgørelsen for økologiske anlæg. Hertil henviser Økologisk Landsforening til høringsvaret fra foreningen Netværk for Økologisk Akvakultur. Foreningen undrer sig også over, at strategien skal gælde for perioden 2022-2027, mens der alene er afsat midler til EHFAF-programmet for 2021-2023. Man opfordrer i den forbindelse til, at midler øremærkes særskilt til økologisk produktion og ikke i én pulje, som i den nuværende politiske aftale.

Økologisk Landsforening mener desuden, at dyrevelfærd bør have sit eget pejlemærke. Det bør ligeledes indskrives i akvakulturstrategien, at der skal oprettes et dyrevelfærdstilsyn for fisk samt udvikles retningslinjer for god praksis ved transport og aflivning.

Bemærkninger fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

I høringssvarene fremsættes en række konkrete forslag til ændring af strategien, f.eks. at der i strategien medtages mere uddybende sektoranalyser og beskrivelser. Der er ligeledes en række konkrete forslag til yderligere mål, pejlemærker og indsatser. Der er også flere opfordringer om, at der fremlægges et nyt gennemarbejdet udkast til strategi, som på ny udsendes i offentlig høring.

Generelt bemærkes det, at med den politiske aftale om EHFAF-programmet 2021-2023 (marts 2021), er der allerede aftalt prioriteringer af indsatser på akvakulturområdet for perioden 2021-2023. Disse prioriteringer er indført i strategien. Der er på nuværende tidspunkt ikke truffet beslutning for perioden 2024-2027. Som følge heraf er strategien kortfattet. Og har ét overordnet strategisk mål om en fortsat bæredygtig vækst med fokus på miljøforbedrende løsninger, som reducerer sektorens miljøpåvirkning pr. produceret enhed, kombineret med mindre klimapåvirkning. Det strategiske mål skal opnås ved at fokusere på indsatser nævnt i de 6 pejlemærker.

I den endelige strategi er der foretaget en række sproglige justeringer og tilføjelser på baggrund af høringssvarene. Der er ikke ændret på det strategiske mål og de seks pejlemærker. Ministeriet finder ikke, at der er behov for en fornyet høring, som følge af disse justeringer.

Bemærkninger til enkelte emner

Om det strategiske mål bemærkes, at med målet tilstræbes en bæredygtig vækst i sektoren. Begrebet bæredygtig skal forstås i bred forstand, herunder miljømæssig bæredygtighed, dyrevelfærdsmæssig bæredygtighed og økonomisk bæredygtighed.

Regeringen har en ambition om, at fremtidens fiskeopdræt i højere grad skal foregå i miljøvenlige salt- og ferskvandsdambrug på land. Strategien understøtter denne udvikling. Strategien har således ikke fokus på at understøtte udvikling af flere eller større havbrug, men lægger ikke op til en udfasning af disse.

Til forslaget om, at der afsættes N-kvoter til akvakultursektoren bemærkes, at det strategiske mål om bæredygtig vækst skal ske inden for de til enhver tid gældende miljømæssige rammer. Det bemærkes hertil, at der hverken den politiske aftale Grøn omstilling af dansk landbrug eller i forslag til VP3, er indarbejdet N-kvoter til akvakultursektoren.

Om forslaget om etablering af et statsligt tilsyn med fiskevelfærd bemærkes, at det er ministeriets vurdering, at der ikke er tilstrækkelig videnskabelig viden opnået under danske

opdrætsforhold, som kan belyse de forskellige parametres indvirkning på fiskenes velfærd i de forskellige livsstadier. Dette gælder f.eks. parametre som vandkvalitet og fiskebestandstæthed. Der er derfor ikke et tilstrækkeligt fagligt grundlag for at vurdere fiskevelfærden i recirkulerede anlæg og i traditionelle opdrætsanlæg. I strategien gøres der opmærksom på denne manglende faglige viden om dyrevelfærd for opdrætsfisk. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vil indledningsvist få udarbejdet en vidensyntese med henblik på at få overblik over eksisterende viden relateret til dyrevelfærd for opdrætsfisk.

Om pejlemærke 1, landbaseret fiskeopdræt, bemærkes, at strategien har fokus på udvikling og anvendelse af teknologiske løsninger, både for reduktion af udledninger næringsstoffer og klimapåvirkning. Det bemærkes også, at adgangen til etablering af nye akvakulturanlæg med opdræt af fisk i kystnære områder, både til lands og vands, er begrænset af vandområdeplanerne og målene heri om god økologisk tilstand.

Videre bemærkes, at der 15. juni 2022 er indgået en politisk aftale om ”Opfølgning på evaluering af planloven m.v.”, hvorefter der skal nedsættes et tværministerielt udvalg, der skal afdække mulighederne for arealanvendelse i det åbne land til bl.a. fiskeopdræt.

Om pejlemærke 2, lavtrofisk akvakultur, bemærkes, at pejlemærket har fokus på produktion til konsum gennem en ny tilgang til skaldyrsopdræt, der skal sikre en bæredygtig udvikling, både i forhold til naturen, miljøet, det omgivende samfunds interesser og økonomi.

Om pejlemærke 3, økologisk akvakultur, bemærkes, at der med den politiske aftale om EHFAF-midlerne (2021-2023) er taget stilling til muligheden for at søge støtte til økologiske investerings- og udviklingsprojekter. Det bemærkes også, at forslag til ændring af EU-reglerne for økologisk produktion vil blive drøftet med interessenterne, såfremt EU-Kommissionen fremsætter forslag herom. Videre bemærkes, at aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug ikke omfatter akvakulturproduktion, hvorfor målet om fordobling af den økologiske produktion alene omfatter landbrugsprodukter.

Om pejlemærke 4, forskning, udvikling og innovation, bemærkes, at de fire områder, der er fremhævet, ikke udelukker fokus på andre emner som f.eks. økologisk produktion og analyser af driftsøkonomi i forskellige segmenter.

Om pejlemærke 5, produktudvikling, markedsføring og forbrugerinformation, bemærkes, at der med den politiske aftale om EHFAF-midlerne (2021-2023) er taget stilling til mulighederne for støtte til forbrugerinformation mv. gennem producentorganisationer. Forbrugerinformation vil blandt andet kunne omfatte kampagner rettet mod forbrugere om f.eks. lavtrofisk akvakultur eller økologiske produkter. Det bemærkes også, at det ifølge EU-reglerne for EHFAF-programmet kun er muligt at støtte producentorganisationer af primærproducenter.

Om pejlemærke 6, uddannelse og kvalificeret arbejdskraft, bemærkes, at ministeriet vil søge at gennemføre en analyse af behovet og mulighederne for et specialiseret erhvervsuddannelses tilbud i løbet af første halvår 2023. Der vil i analysen også blive set på behovet for at styrke enkeltelementer i uddannelses tilbuddet, f.eks. om økologisk produktion og dyrevelfærd.

Afslutningsvist bemærkes, at ministeriet i øvrigt har noteret sig de mange forslag og bemærkninger i høringssvarene, og at disse vil indgå i ministeriets overvejelser i det videre arbejde med akvakultursektoren.